

Прийоми та методи ревіталізації міст-фортець бастионної системи оборони XVI-XVII ст. в західній частині України.

Аналіз міст-фортець бастионної системи оборони Українські міста

Пропозиція збереження історичного бастионного міста-фортеці Полонне Хмельницької області

Передумови виникнення

Географічні переваги	Розвиток зброї	Геополітична нестабільність	Європейські тенденції	Економічний розвиток	Політика шляхти	Еволюція архітектури
Пасаржі, річки	Армлерія	Війни	Фортифікаційні школи	Мазедрязька праба, порабля	Фінансування	Бастіє

Етапи розвитку

№	Період	Характеристика
I	XV-XVI ст.	Передача населених пунктів у власність шляхти, отримання мазедрязького права та статусу міста, відхід від вежо-стінової оборонної системи.
II	XVI-XVII ст.	Модернізація та побудова бастионних укріплень на засадах європейських тенденцій, бастионна оборонна система, розвиток інфраструктури.
III	XVIII ст.	Занепад бастионної оборонної системи, розбір миських укріплень.

Головні прийоми збереження, застосовані до бастионних міст-фортець:

- Проведення археологічних робіт та наукових досліджень;
- Занесення об'єктів до переліку пам'яток та спадщини ЮНЕСКО;
- Участь та членство у мережах проєктів (популяризація туризму та історії міст-фортець, проведення залучувальних заходів);
- Масове вироблення туристичної продукції (паперові мапи, сувеніри, історичні джукети);
- Реставрація збережених та реконструкція зруйнованих чи занедбаних окремих будівель, елементів оборонної системи та складових історичного міста;
- Організація різноманітних екскурсій (піш, велосипед, водні поїзди);
- Ознакування елементів миського комплексу за допомогою інформаційних табличок та інсталяцій;
- Проведення тематичних заходів (ярмарки, фестивалі);
- Співарення онлайн-виставок, сайтів, довідників, віртуальних турів;
- Адаптація миських елементів до нових функцій (музеї, зелені відпочинкові зони).

СИТУАЦІЙНА СХЕМА РОЗТАШУВАННЯ

СХЕМА ІСНУЮЧОГО СТАНУ ТА ЗБЕРЕЖЕНИХ ІСТОРИЧНИХ ЕЛЕМЕНТІВ М 15000

УМОВНІ ПОЗНАЧЕННЯ

- сіра забудова
- решітка забудова
- рампа/значна старинна забудова
- пам'ятка архітектури національного значення
- збережені елементи міста-фортеці XVII ст. у вигляді перепадів рельєфу
- проектні та пішходні шляхи
- зелені насадження
- водоїми
- зона війська дорожа XVII ст.

ЕКСПЛІКАЦІЯ

- Трапезна церква, 1734 р.
- Земляні миські укріплення
- Занепад, XVII ст.
- Костел св. Анни, 1607 р.
- Вітні брані
- РВ
- Водоїми

ЗБЕРЕЖЕНІ ЕЛЕМЕНТИ

Картографічне джерело: План «Опис фортеці Полонне», 1760-ві роки.

План міста Полонного у Волинському воєводстві, 1791 р.

Фрагмент плану міста Полонного, 1792 р.

Костел св. Анни

ТЕОРЕТИЧНА РЕКОНСТРУКЦІЯ СТАНОМ НА XVII ст. М 15000

УМОВНІ ПОЗНАЧЕННЯ

- миська забудова
- миські укріплення
- рампа/значна старинна забудова
- пам'ятка архітектури національного значення
- збережені елементи міста-фортеці XVII ст. у вигляді перепадів рельєфу
- проектні та пішходні шляхи
- зелені насадження
- водоїми

ЕКСПЛІКАЦІЯ

- Трапезна церква, 1734 р.
- Земляні миські укріплення
- Занепад, XVII ст.
- Костел св. Анни, 1607 р.
- Вітні брані
- РВ
- Водоїми

ЗОНИ ТИРИСТИЧНИХ ЗУПИНК

ЗОНА 1 Втрачена Трапезна церква, 1734 р. на замку Явлонського Бастію.

Заходи:

- Консервація Бастію
- Експозиційна реконструкція церкви (напр. інформаційна дошка, доповнена реальністю)
- Проведення досліджень та археологічних робіт
- Ваштування капітальної споруди сучасної або реконструкції замку з метою розташування музею, сучасної краєзнавчої конференції-залу поєднання історичної конструкції-інсталяції для ознайомлення втраченого замку
- Встановлення намету реконструкції міста-фортеці

ЗОНА 2 Втрачена брама, XVII ст.

Заходи:

- Ваштування територіальної зони
- Ваштування рельєфу ландшафтної композиції з метою озеленення зонних мурів
- Проведення досліджень та археологічних робіт
- Ваштування капітальної споруди сучасної або реконструкції замку з метою розташування музею, сучасної краєзнавчої конференції-залу поєднання історичної конструкції-інсталяції для ознайомлення втраченого замку
- Встановлення намету реконструкції міста-фортеці

ЗОНА 3 Костел св. Анни, 1607 р.

Заходи:

- Ваштування будівлі доповненої реальності з реконструкцією міста-фортеці на період функціонування
- Співарення інтерактивного туру
- Залашня реставраційні споруди в межах колишнього міста-фортеці
- Залашня території до співарення локальних туристичних зупинок на капітал етнографічного музею

ІНШІ ЗАХОДИ:

- Співарення будівлі доповненої реальності з реконструкцією міста-фортеці на період функціонування
- Співарення інтерактивного туру
- Залашня реставраційні споруди в межах колишнього міста-фортеці
- Залашня території до співарення локальних туристичних зупинок на капітал етнографічного музею
- РВ
- РВ
- Водоїми

СХЕМА МОЖЛИВИХ ЗАХОДІВ РЕВІТАЛІАЦІЇ М 15000

УМОВНІ ПОЗНАЧЕННЯ

- сіра забудова
- рампа/значна старинна забудова
- пам'ятка архітектури національного значення
- збережені елементи міста-фортеці XVII ст. у вигляді перепадів рельєфу
- проектні та пішходні шляхи
- зелені насадження
- водоїми
- туристичний маршрут
- зона туристичних зупинок

Світові міста-аналоги

Передумови виникнення

Розвиток зброї	Військова стратегія	Античні ідеї	Економічний розвиток
Армлерія	Кардоні держав	«Ідеальні міста»	«Насторова щодо укріплення міст, замків, містечок»

Етапи розвитку

№	Період	Характеристика
I	XV-XVI ст.	Заснування нових міст чи виникнення потреби модернізації старих, виникнення нових тенденцій в оборонній архітектурі, перехід від вежо-стінової до бастионної оборонної системи.
II	XVI-XVII ст.	Модернізація та розвиток укріплень, перехід до бастионної оборонної системи.
III	XVIII-XIX ст.	Занепад бастионної оборонної системи.

Головні прийоми збереження, застосовані до бастионних міст-фортець:

- Проведення археологічних робіт та наукових досліджень;
- Занесення об'єктів миського комплексу до переліку архітектурних пам'яток;
- Реставрація та реконструкція окремих будівель, елементів, складових історичного міста;
- Ознакування елементів миського комплексу за допомогою інформаційних табличок та інсталяцій;
- Приспособлення до нових функцій з туристичною метою в окремих складових частинах історичного миського комплексу.

Теоретична реконструкція міста-фортеці Полонне на період функціонування:

Теоретична реконструкція міста-фортеці Маріямпіль на період функціонування:

Пропозиція збереження історичного бастионного міста-фортеці Маріямпіль Івано-Франківської області

Передумови виникнення

Розвиток зброї	Військова стратегія	Античні ідеї	Економічний розвиток
Армлерія	Кардоні держав	«Ідеальні міста»	«Насторова щодо укріплення міст, замків, містечок»

Етапи розвитку

№	Період	Характеристика
I	XV-XVI ст.	Заснування нових міст чи виникнення потреби модернізації старих, виникнення нових тенденцій в оборонній архітектурі, перехід від вежо-стінової до бастионної оборонної системи.
II	XVI-XVII ст.	Модернізація та розвиток укріплень, перехід до бастионної оборонної системи.
III	XVIII-XIX ст.	Занепад бастионної оборонної системи.

Головні прийоми збереження, застосовані до бастионних міст-фортець:

- Проведення археологічних робіт та наукових досліджень;
- Занесення об'єктів миського комплексу до переліку архітектурних пам'яток;
- Реставрація та реконструкція окремих будівель, елементів, складових історичного міста;
- Ознакування елементів миського комплексу за допомогою інформаційних табличок та інсталяцій;
- Приспособлення до нових функцій з туристичною метою в окремих складових частинах історичного миського комплексу.

СИТУАЦІЙНА СХЕМА РОЗТАШУВАННЯ

СХЕМА ІСНУЮЧОГО СТАНУ ТА ЗБЕРЕЖЕНИХ ІСТОРИЧНИХ ЕЛЕМЕНТІВ М 15000

УМОВНІ ПОЗНАЧЕННЯ

- сіра забудова
- рампа/значна старинна забудова
- пам'ятка архітектури національного значення
- збережені елементи міста-фортеці XVII ст. у вигляді перепадів рельєфу
- проектні та пішходні шляхи
- зелені насадження
- водоїми
- зона війська дорожа XVII ст.

ЕКСПЛІКАЦІЯ

- Візна миська брама
- Земляні миські укріплення
- Занепад, XVII ст.
- Занепад, XVII ст.
- Рампа/значна старинна забудова
- Вид в дендрологічному парку (арка)
- Дендрологічний парк
- РВ
- Занепад Явлонських
- Занепад Явлонських
- Занепад Явлонських

ЗБЕРЕЖЕНІ ЕЛЕМЕНТИ

Фрагмент карти «Князьство Галичина і Володимирія» Фрідріх фон Мізе 1779-1782 рр.

Фрагмент карти «Опорний план містечка Маріямпіль в Станіславському повіті у Східній Галичині з розташуванням пам'яток укріпленим в Вазири, 1812 р.

Історичний план середмістя Маріямполя, XIX ст.

ТЕОРЕТИЧНА РЕКОНСТРУКЦІЯ СТАНОМ НА XVIII ст. М 15000

УМОВНІ ПОЗНАЧЕННЯ

- миська забудова
- миські укріплення
- рампа/значна старинна забудова
- пам'ятка архітектури національного значення
- збережені елементи міста-фортеці XVII ст. у вигляді перепадів рельєфу
- проектні та пішходні шляхи
- зелені насадження
- водоїми

ЕКСПЛІКАЦІЯ

- Візна миська брама
- Земляні миські укріплення
- Занепад, XVII ст.
- Занепад, XVII ст.
- Рампа/значна старинна забудова
- Вид в дендрологічному парку (арка)
- Дендрологічний парк
- РВ
- Занепад Явлонських
- Занепад Явлонських

ЗОНИ ТИРИСТИЧНИХ ЗУПИНК

ЗОНА 1 Втрачені миські укріплення та Візна брама.

Заходи:

- Ваштування втраченої миської брами у вигляді реставраційної реконструкції чи інсталяції з метою ознакування
- Ваштування інформаційного стенду про мисто-фортець
- Розроблення реконструкції втрачених миських укріплень у вигляді доповненої реальності

ЗОНА 2 Втрачена площа.

Заходи:

- Ваштування територіальної зони на місці втраченої рампової площі для забезпечення міста відпочинку для громад міст та туристів
- Ваштування інформаційного стенду про мисто-фортець
- Ваштування намету-реконструкції міста-фортеці на період функціонування

ЗОНА 3 Занепадний комплекс Занепад Явлонських на Безлесцях.

Заходи:

- Ваштування втрачених елементів бастионних укріплень
- Ваштування рельєфу інсталяції на місці втраченого випромінюючого укріпленого замку
- Співарення будівлі для забезпечення туристичних потреб та організації музею, міста-фортеці
- Забезпечення простору для співарення ярмарку, фестивалю та інших громадських заходів

ЗОНА 4 Дендрологічний парк.

Заходи:

- Забезпечення дозвіленого стану пам'ятки садово-паркової інсталяції та забезпечення умов для відвідування громад чи туристів, укріплення потенціалу використання як відпочинкової зеленої зони

ІНШІ ЗАХОДИ:

- Співарення будівлі доповненої реальності з реконструкцією міста-фортеці на період функціонування
- Співарення інтерактивного туру
- Залашня реставраційні споруди в межах колишнього міста-фортеці
- Залашня території до співарення локальних туристичних зупинок на капітал етнографічного музею

СХЕМА МОЖЛИВИХ ЗАХОДІВ РЕВІТАЛІАЦІЇ М 15000

УМОВНІ ПОЗНАЧЕННЯ

- сіра забудова
- рампа/значна старинна забудова
- пам'ятка архітектури національного значення
- збережені елементи міста-фортеці XVII ст. у вигляді перепадів рельєфу
- проектні та пішходні шляхи
- зелені насадження
- водоїми
- туристичний маршрут
- зона туристичних зупинок
- втрачені елементи замкових укріплень

Принцип роботи з містами-фортецями

Циклічний процес: Аналіз історичних джерел -> Розроблення концепції -> Реалізація проєкту -> Моніторинг та оцінка -> Аналіз історичних джерел.

Додатково: Розроблення концепції -> Реалізація проєкту -> Моніторинг та оцінка -> Аналіз історичних джерел.